

GÓÐAR FORSENDUR TIL FJARNÁMS Á INTERNETINU

Í febrúar 2005 gerði Hagstofa Íslands fjórðu könnun sína á notkun heimila og einstaklinga á tæknibúnaði og Internetinu. Um símakönnun var að ræða. Úrtakið náði til 2.000 einstaklinga sem við upphaf könnunarinnar voru á aldrinum 16–74 ára og höfðu lögheimili á Íslandi. Svörun var ríflega 81%. Í ljós kom að notkun tölvu og Internetsins er almenn og fjölbreytileg, sem eru góðar forsendur fyrir fjarnámi á Internetinu.

TÖLVUR OG INTERNETTENGING

Árið 2005 notuðu 88% Íslendinga á aldrinum 16–74 ára tölvu og 86% þeirra Internetið. Nærri níu af hverjum tíu heimilum á Íslandi höfðu tölvu. Þá voru 84% heimila tengd Internetinu og af þeim höfðu 73% háhraðatengingu. Meðal heimila með börn yngri en 16 ára höfðu 97% tölvu og 94% voru með Internettengingu. Á heimilum án barna höfðu 83% tölvu og 76% voru tengd Internetinu. Háhraðatengingu höfðu 73% nettengdra heimila en af þeim nettengdu heimilum sem lægstar höfðu tekjurnar var rétt rúmlega helmingur með háhraðatengingu en 92% nettengdra heimila með hæstu tekjurnar.

ALDUR, KYN OG INTERNETTENGING

Nær allir einstaklingar á aldrinum 16–44 ára nota tölvu og Internetið, eða 94–98%. Af einstaklingum á aldrinum 45–54 ára nota 88% tölvu og 85% Internetið, þrír fjórðu hlutar einstaklinga á aldrinum 55–64 ára eru tölvunotendur og 70% nota Internetið. Tölvu- og Internetnotkun er minnst útbreidd hjá elsta aldurshópnum en 44% einstaklinga á aldrinum 65–74 ára nota tölvu og 42% þeirra nota Internetið. Meðal karla nota 88% tölvu og 87% kvenna og 87% karla og 85% kvenna nota Internetið.

MENNTUN OG INTERNETTENGING

Námsmenn og háskólamenntaðir nota helst tölvu og Internetið. Allir námsmenn nota tölvu og Internetið. Af starfandi fólki nota 92% tölvu og 90% Internetið. Af öðrum einstaklingum notar helmingurinn tölvu og 47%

nota Internetið. Nær allir einstaklingar með háskólapróf nota tölvu (97%) og Internetið (95%). Af þeim sem hafa stúdents- eða iðnskólapróf notuðu 89% tölvu og 87% Internetið. Átta af hverjum tíu einstaklingum í hópi þeirra sem hafa stystu skólagönguna nota tölvu og sama hlutfall notar Internetið.

Ásmundur Hilmarsson

TÍÐNI TÖLVUNOTKUNAR

95% tölvunotenda nota tölvuna a.m.k. einu sinni í viku og flestir daglega. Fjórir af hverjum fimm nota tölvuna því sem næst daglega. Algengara er að höfuðborgarbúar (83%) noti tölvuna nærri því daglega en fólk sem búsett er á landsbyggðinni (76%). Ef tekið er mið af aldri aðspurðra er hlutfall þeirra sem notuðu tölvuna nær daglega um og yfir 80% í öllum aldurshópum nema þeim elsta. Hlutfall einstaklinga á aldrinum 65–74 ára sem notuðu tölvu nær daglega var 65%.

TÖLVUFÆRNI

Ríflega fjórir af hverjum fimm sem notuðu tölvu á tólf mánaða tímabili fyrir könnunina höfðu tekið afrit eða fært til skjal, möppu eða aðrar upplýsingar og svipað hlutfall hafði notað skipanirnar copy, cut eða paste til að fjölfalda eða færa til upplýsingar í tölvu. Ríflega þrír af hverjum fjórum höfðu notað sérstök forrit, eins og Excel, til útreikninga. Helmingur tölvunotenda hafði prófað að þjappa skrá og 14% höfðu búið til tölvuforrit. Lítið eitt algengara er að karlar (79%) hafi notað forrit til

útreikninga en konur (74%). Munur milli kynjanna verður þó meiri þegar kemur að flóknari aðgerðum en árið 2005 höfðu 62% karla notað forrit til að þjappa skrár en 37% kvenna og ríflega fimmti hver karl hafði búið til forrit á móti 5% kvenna.

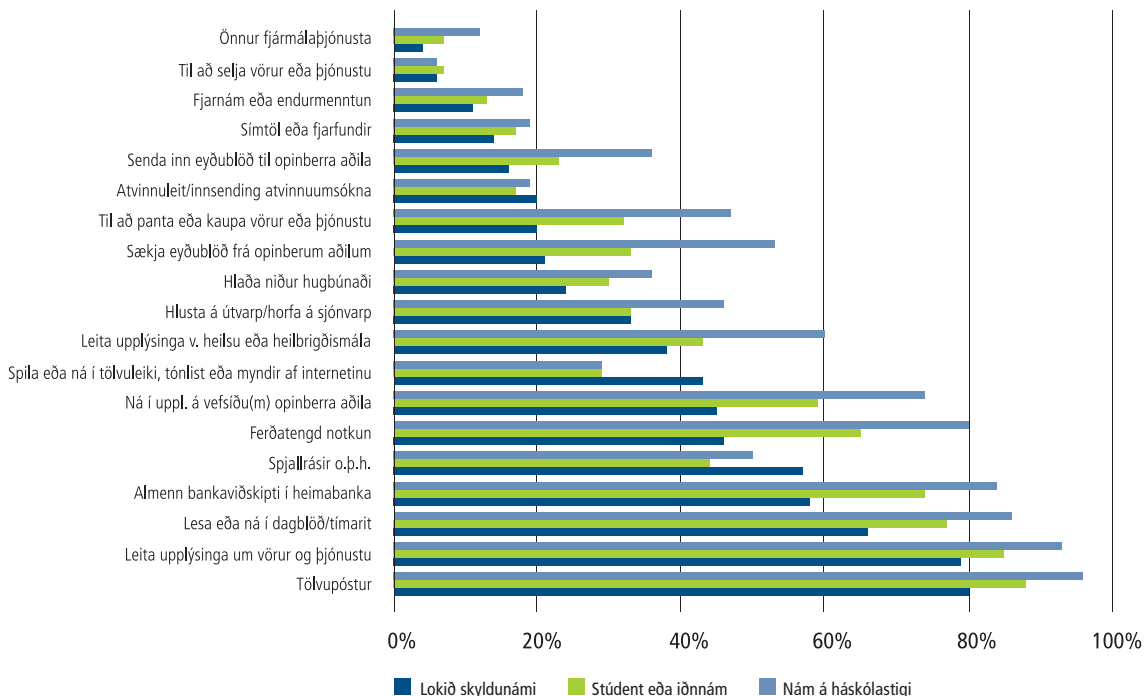
INTERNETNOTKUN

Þrjú af hverjum fjórum Internetnotendum vafra um Internetið því sem næst daglega og 94% nota miðilinn einu sinni í viku í það minnsta. Meðal höfuðborgarbúa nota 79% Internetið daglega en 70% íbúa landsbyggðarinnar. Meðal karla nota 79% miðilinn á hverjum degi en 73%

kvenna. Af Internetnotendum sem eru eldri en 64 ára nota 59% Internetið daglega en sjö af hverjum tíu á aldrinum 45–64 ára og átta af hverjum tíu yngri en 45 ára vöfrudu því sem næst á hverjum degi um Internetið.

Nær allir sem notað höfðu Internetið á tólf mánaða tímabili fyrir framkvæmd könnunarinnar höfðu notað leitarvél til að finna upplýsingar þar og fjórir af hverjum fimm höfðu sent tölvupóst með viðhengi. Meðal aðspurðra höfðu 35% sent inn efni á umræðuvefi eða spjallrásir og 21% hafði notað jafningjanet til að skiptast á tónlist, kvikmyndum eða öðru þess háttar. Fimmti hver einstaklingur hafði notað Internetið til að ná talsambandi við aðra og rétt tæplega þriðji hver hafði smíðað vefsíðu.

TILGANGUR INTERNETNOTKUNAR 2005

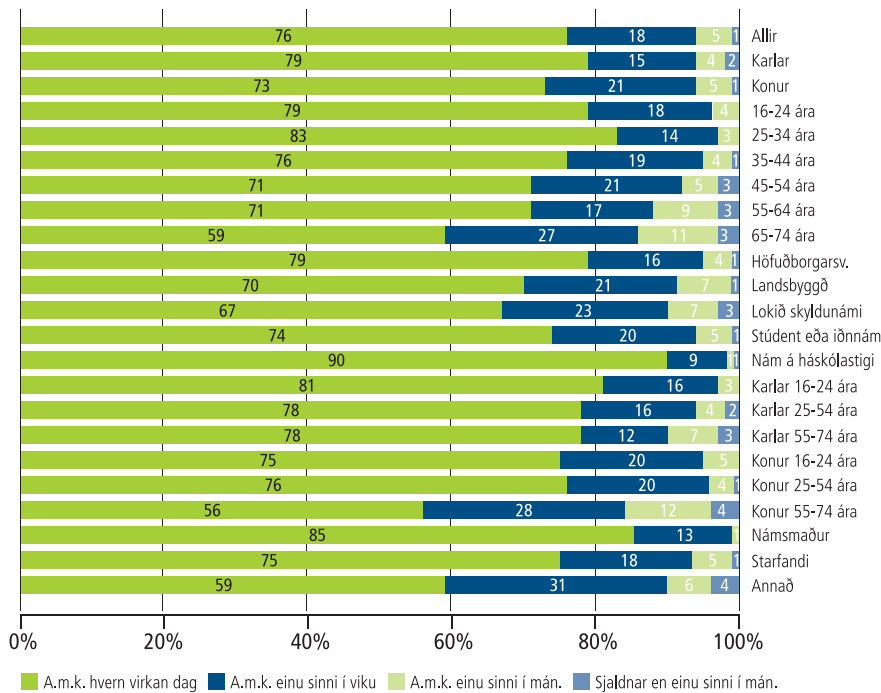
ALGENGUR TILGANGUR INTERNETNOTKUNAR

Tölvupóstur, upplýsingaleit, blaðalestur, heimabanki og ferðatengt efni er algengasti tilgangur Internetnotkunar. Ríflega þriðji hver hlustar á útvarp eða horfir á sjónvarp

á Internetinu en þriðji hver pantar vöru eða þjónustu þar. Nærri helmingur leitar þar upplýsinga um heilsu og heilbrigðismál og fimmti hver leitar þar að vinnu eða sendir inn atvinnuumsóknir. Þá höfðu 14% stundað fjarnám eða sótt endurmenntunarnámskeið með aðstoð Internetsins.

TÍÐNI INTERNETNOTKUNAR EINSTAKLINGA

LOKAORÐ

Niðurstöður könnunar Hagstofunnar á notkun heimila og einstaklinga á tæknibúnaði og Internetinu árið 2005 gefa góðar vonir um að fjarnám á Internetinu sé auðvelt í framkvæmd. Tölvueign er mjög algeng. Tenging við Internetið er einnig algeng. Tíðni tölvunotkunar og tilgangur hennar bendir til þess að grunnkunnátta á tölvu sé ágæt og að tölvunotendur verði fljótir að tileinka sér sérstaka tölvufærni sem stundum þarf til að stunda fjarnám á Internetinu.

Samkvæmt mannfjöldaspá Hagstofunnar eru um 207.000 manns á aldrinum 16-74 ára. Út frá niðurstöðum könnunarinnar má ætla að af þeim hafi þá 182.000 notað tölvu og 178.000 Internetið. Á að giska 110.000 heimili eru í landinu. Af þeim hafa að minnsta kosti um 99.000 eina tölvu, um 92.000 hafa Internettengingu og um 80.000 hafa háhraðatengingu við Internetið.

Samkvæmt tölum Hagstofunnar voru á fyrsta ársfjórðungi þessa árs 155.800 starfandi á vinnumarkaði hér á

landi. Af þeim nota þá rúmlega 143.300 manns tölvu og um 140.200 Internetið. Á að giska 65.000 manns á vinnumarkaðinum hafa grunnmenntun, starfsnámskeið eða gagnfræðapróf. Um 52.000 þeirra nota tölvu og jafnmargir eru tengdir Internetinu. Á að giska 5.000 þeirra hafa stundað fjarnám eða sótt endurmenntunarnámskeið með aðstoð Internetsins.

Fjarkennsla, í þeirri merkingu að kennari og nemandi séu ekki augliti til auglitis hvor við annan á meðan kennslan fer fram, á sér djúpar sögulegar rætur. Alla tíð hafa menn reynt að ráða gátuna: hvernig er hægt að skýra efni í miðli þannig að aðrir geti tileinkað sér það? Gátan verður ekki leyst við það eitt að miðillinn breytist og ekki heldur við það eitt að breyta áherslum eða sjónarhorni frá fjarkennslu til fjarnáms. Gátan verður eftir sem áður: hvernig get ég leiðbeint öðrum með þeim miðlum sem ég hef til ráðstöfunar þannig að þeir nemi efnið við þær kringumstæður sem þeir búa við?

Áhugi er meðal mikilvægustu forsendna þeirra sem yfirleitt hyggja á formlegt fjarnám. Heppileg framsetning og möguleg tjáskipti, auk sjálfsaga, heldur þeim sem á annað borð hefja fjarnám við námið. Einsemdin hrekur þó suma frá því þrátt fyrir góðan vilja og getu.

Á sínum tíma jók útvarpið við formlegt fjarnám í bréfaskóla með því að bæta hljóðinu við lesefni og skýringarmyndir. Kvikmyndir, myndbönd og sjónvarp sameinuðu hljóð og hreyfimynd og bættu þeim við lesefni fyrir formlegt og óformlegt nám. Í tölvutækninni sameinast þetta allt í einum miðli: lesefni, skýringarmyndir, hreyfimyndir og hljóð, samhæft eða ósamhæft í rauntíma eða eftir óskum fjarnema. Þessi tækni, ásamt almennri tölvueign, tengingum og tölvufærni, gerir fjarnám á Internetinu afar áhugaverðan kost til að ná til markhópa Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins.

HEIMILD

Hagstofa Íslands. (2005). *Notkun heimila og einstaklinga á tæknibúnaði og Internetinu árið 2005*. Hagtiðindi; Upplýsingatækni, 2005:1, 24. júní 2005. Reykjavík: Hagstofa Íslands.

UM HÖFUNDINN

Ásmundur er starfsmaður Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins. Hann er húsasmiður en hefur unnið að félags- og fræðslumálum síðast liðin 25 ár.

ABSTRACT

In February 2005, the Icelandic Bureau of Statistics conducted its 4th survey of the extent to which homes and individuals used computers and the Internet. This was a telephone survey. The sample was 2000 individuals who were in the age group 16-74 at the start of the survey, and were all residents in Iceland. Participation was a little over 81%. Results showed that the use of computers and the Internet was both general and varied, which is a good environment for distance learning through the Internet.